

PRZEGLĄD DEWIZOWY

MIESIĘCZNIK

Redaktor
STANISŁAW ETTINGER
Adwokat

TREŚĆ NUMERU:

Poręczenie Cudzoziemca dewizowego.

Okólniki Komisji Dewizowej.

Instrukcja Komisji Obrotu Towarowego.

Wyjaśnienie P. I. R. w sprawie zwrotu towarów zagranicę.

Informacje.

KSIĘGARNIA POWSZECHNA
DZIEŁ PRAWNICZYCH I EKONOMICZNYCH
WARSZAWA — PLAC NAPOLEONA 1

Ukazały się następujące nowe prace z zakresu prawa dewizowego:

Stanisław Ettinger

advokat

**UPRAWNIENIA DEWIZOWE
ADWOKATÓW i ADMINISTRATORÓW
NIERUCHOMOŚCI**

Cena zł 3.-

Stanisław Ettinger

advokat

**OBRÓT NIERUCHOMOŚCIAMI
I HIPOTEKAMI W ŚWIETLE
PRZEPISÓW DEWIZOWYCH**

Cena zł 1.75

PORĘCZENIE CUDZOZIEMCA DEWIZOWEGO

Kodeks zobowiązań w art. 625 zawiera następujące określenie poręczenia: „przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela do wykonania zobowiązania dłużnika w przypadku, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał“.

Dekret dewizowy z 26 kwietnia 1936 r. zawiera w art. 9 następujący przepis, dotyczący poręczenia, zwanego przez dekret „poręką“:

(1) Udzielanie kredytu cudzoziemcom lub poręki za spłatę takich kredytów przez osoby fizyczne i prawne, mające miejsce zamieszkania lub siedzibę w kraju, jest bez zezwolenia zabronione.

(2) Uzyskanie kredytu od cudzoziemca oraz udzielenie poręki za spłatę takiego kredytu przez osobę fizyczną lub prawną, mającą miejsce zamieszkania lub siedzibę w kraju, wymaga zgłoszenia w Banku Polskim.

(3) Przepis ustępu poprzedzającego nie dotyczy kredytów, udzielanych nabywcom przez sprzedawców w posiaci towaru (tzw. „kredyty towarowe“).

Treść powyższych przepisów Dekretu dewizowego nie reguluje więc poręczenia, udzielonego przez cudzoziemca dewizowego, a dotyczy wyłącznie poręczeń, udzielanych przez osoby zamieszkałe w kraju za spłatę kredytu, udzielonego cudzoziemcom, względnie uzyskanego od cudzoziemca, przy czym w pierwszym wypadku — dla udzielenia poręczenia niezbędne jest uzyskanie zezwolenia Komisji Dewizowej, w drugim wypadku — wyłącznie zgłoszenie poręki w Banku Polskim.

Rozporządzenie wykonawcze do Dekretu dewizowego z 24 lipca 1936 r. stanowi w § 21: „uzyskane od cudzoziemców kredyty oraz udzielona poręka za spłatę takich kredytów podlegają zgłoszeniu w Banku Polskim w terminie 7 dni od dnia uzyskania kredytu lub udzielenia poręki“. Brzmienie powyższego przepisu rozporządzenia różni się o tyle od brzmienia art. 9 Dekretu dewizowego, że nie wymienia osób zamieszkałych w kraju, jako tych, na których ciąży obowiązek uzyskiwania zezwolenia Komisji Dewizowej oraz zgłoszenia do Banku Polskiego. Pomimo tego opuszczenia jasnym jest, że przepisy rozporządzenia i Dekretu dewizowego się pokrywają, zresztą z mocy art. 15 Dekretu dewizowego rozporządzenie Ministra Skar-

bu może zwalniać od ustanowionych w Dekrecie obowiązków, natomiast Dekret dewizowy nie zawiera podstawy prawnej do nakładania nowych obowiązków, przez Dekret nie przewidzianych.

Pomimo nieuregulowania w Dekrecie dewizowym sprawy poręczenia, udzielonego przez cudzoziemca, Komisja Dewizowa przy wykonywaniu reglamentacji dewizowej objęła sferą swego zainteresowania również poręczenia tego rodzaju, a mianowicie, jak wynika z okólnika Związku Banków w Polsce nr 40 z dnia 23.XII.1936 r., wyjaśniła, co następuje:

„Udzielanie kredytów w jakiegokolwiek formie osobom, zamieszkałym w kraju, względnie firmom, mającym siedzibę w kraju, za poręką cudzoziemców, — wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej. Banki dewizowe winny zatem przedstawiać wnioski o udzielenie zezwolenia w odniesieniu do wszystkich kredytów, udzielonych dotychczas za gwarancją cudzoziemców i poza tym w przyszłości, przed udzieleniem kredytów tego rodzaju, uzyskać zezwolenia Komisji Dewizowej“.

Okólnik powyższy został w następstwie uzupełniony przez okólnik Związku Banków nr 45 z dnia 22.II.1937 r., a mianowicie Związek Banków, opierając się prawdopodobnie na uzyskanych wyjaśnieniach ze strony Komisji Dewizowej, informował należące do Związku banki, że wnioski o zezwolenie na udzielenie kredytu trzeba odnawiać, jeśli według pierwotnych warunków umowy kredyt, udzielony za regwarancją cudzoziemca, stał się płatny i ma być choćby w części prolongowany, oraz w wypadku, gdy gwarancja cudzoziemca była ważna tylko na termin określony i ma być odnowiona. Ponadto w tymże okólniku zawarte jest pouczenie dla banków, a mianowicie:

„Banki dewizowe winny przy nowych wnioskach, skierowanych do Komisji Dewizowej w sprawie udzielenia kredytów na podstawie poręki cudzoziemców, żądać od kredytobiorcy wyjaśnień: a) o zabezpieczeniu, udzielonym lub udzielić się mającym cudzoziemcowi za przyjęcie poręki, oraz b) o wysokości i rodzaju wynagrodzenia, przyznanego cudzoziemcowi za przyjęcie poręki, — i wyjaśnienia te podawać we wnioskach, składanych Komisji Dewizowej“.

Aczkolwiek wyżej wymienione wyjaśnienia odnoszą się w zasadzie do kredytów, udzielanych przez banki za poręką cudzoziemca, to jednak siłą rzeczy, wobec braku różnic w założeniu, odnosić się winny również do kredytów niebankowych.

O ile chodzi o cel wprowadzenia ograniczeń, polegających

na wprowadzeniu obowiązków wyjednywania zezwoleń Komisji Dewizowej w przypadku udzielenia kredytu, gwarantowanego przez cudzoziemca, osobie zamieszkałej w kraju, — to można przypuszczać, że miano tu na względzie zapobieżenie obejścia zakazu art. 8 (2) Dekr. dew. dokonywania wypłat w kraju z polecenia cudzoziemca. Niewątpliwie, zamieszkały w kraju wierzyciel, udzielający kredytu dłużnikowi, zamieszkałemu w kraju, i otrzymujący gwarancję od cudzoziemca-poręczyciela czy to osobistą, czy też rzeczową, dokonuje w znaczeniu gospodarczym wypłaty z polecenia cudzoziemca. Transakcja taka jest niekorzystna dla gospodarki walutowej, gdyż w zamian tego, by cudzoziemiec udzielił kredytu bezpośrednio osobie zamieszkałej w kraju, czy to w formie udzielenia pożyczki pieniężnej, czy też w formie kredytu towarowego, wykorzystuje on kapitały krajowe, zaś ewentualność zrealizowania poręczenia przesunięta zostanie do ewentualnego momentu, gdy dłużnik zamieszkały w kraju zobowiązania swego wobec krajowego wierzyciela nie wykona. Tak więc wymaganie uzyskiwania zezwoleń na udzielenie kredytu za gwarancją cudzoziemca jest merytorycznie uzasadnione. Natomiast, biorąc rzecz ściśle prawniczo i formalnie, może nałożenie obowiązku uzyskiwania zezwoleń napotkać na zarzut, że Dekret dewizowy, rozróżniając wyraźnie pojęcie kredytu i poręczenia i reglamentując poręczenie, udzielone przez osobę zamieszkałą w kraju, nie reglamentuje poręczenia cudzoziemca, a tym samym wyklucza stosowanie przepisu ogólnego art. 8 (2) o zakazie wypłat z polecenia cudzoziemca, w wypadkach kredytu, gwarantowanego przez cudzoziemca.

Należy jeszcze zaznaczyć, że o ile chodzi o kredyt, udzielany przez osobę zamieszkałą w kraju cudzoziemcowi, za poręczeniem innego cudzoziemca, to obowiązek uzyskiwania zezwolenia wynika wprost z art. 9 p. 1 Dekretu dewizowego, dotyczącego w ogóle udzielania kredytu cudzoziemcom, przy czym wnioskodawca ma obowiązek zaznaczyć we wniosku o uzyskanej gwarancji, jako o jednym z warunków udzielonego kredytu; jednakże gdyby już po uzyskaniu zezwolenia na udzielenie kredytu cudzoziemcowi została wierzycielowi zamieszkałemu w kraju udzielona następczo przez cudzoziemca gwarancja za spłatę tego kredytu, to nie widzimy podstawy prawnej do uzyskiwania zezwolenia na przyjęcie takiej poręki, względnie zgła-

szania jej do Banku Polskiego, gdyż uzyskiwanie poręki nie można uważać za jednoznaczne z uzyskaniem kredytu. Udzielenie gwarancji przez cudzoziemca cudzoziemcowi za dług osoby zamieszkałej w kraju nie wymaga zezwolenia, natomiast dłużnik krajowy powinien zgłosić uzyskanie kredytu do Banku Polskiego, zaznaczając w zgłoszeniu, że kredyt został uzyskany za gwarancją, udzieloną przez innego cudzoziemca.

Wreszcie udzielenie gwarancji przez cudzoziemca cudzoziemcowi za dług cudzoziemca nawet w związku z transakcją, dokonywaną w kraju, nie wymaga ani zezwolenia, ani zgłoszenia.

Udzielenie kredytu przez osobę zamieszkałą w kraju innej osobie zamieszkałej w kraju za poręczeniem cudzoziemca w formie zabezpieczenia hipotecznego na nieruchomości cudzoziemca, znajdującej się w kraju, wymaga zezwolenia, analogicznie do wyjaśnień, zawartych w wyżej omawianych okólnikach Związku Banków w Polsce nr nr 40 i 45, aczkolwiek zgodnie z p. IV wytycznych dotyczących obrotu nieruchomościami i prawami rzeczowymi na nieruchomościach w świetle przepisów dewizowych*) — ustanowienie przez cudzoziemca na nieruchomości, położonej w Polsce, hipoteki na rzecz osoby zamieszkałej w kraju jest dopuszczalne bez zezwolenia, o ile nie jest połączone z udzieleniem w jakiegokolwiek postaci kredytu cudzoziemcowi przez osobę zamieszkałą w kraju. Pogląd ten uzasadniony jest tą okolicznością, że wypadek udzielenia kredytu za poręką cudzoziemca jest wypadkiem szczególnym, zaś wytyczne obrotu nieruchomościami przewidują wypadki o charakterze ogólnym. Natomiast ustanowienie tytułem poręczenia hipoteki na nieruchomości w Polsce przez cudzoziemca na rzecz cudzoziemca, czy to jako poręczenie za cudzoziemca, czy też za krajowca, dopuszczalne jest bez zezwolenia.

*) Polska Gospodarcza — zeszyt 29 z 17.VII.1937 r.

Okólniki Komisji Dewizowej

WYDANIE III.

Warszawa, dnia 10 stycznia 1938 r.

OKÓLNIK nr 29

(Uchwała Komisji Dewizowej z dnia 7 stycznia 1938 r.)

ODWOŁANIE UPOWAŻNIENIA DO PRZYDZIAŁU AKREDYTYW NA WYJAZDY DO CZECHOSŁOWACJI.

I. Komisja Dewizowa odwołuje upoważnienie udzielone bankom dewizowym w okólniku nr 29 z dnia 4 czerwca 1937 r. do sprzedaży i udzielania zezwoleń na wywóz akredytyw osobom wyjeżdżającym do Czechosłowacji.

Z chwilą otrzymania niniejszego okólnika banki dewizowe mogą dokonywać przydziałów zagranicznych środków płatniczych na wyjazd do Czechosłowacji jedynie według zasad ogólnie obowiązujących tj. we własnym zakresie w ramach norm określonych w § 12 (1) rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 24.VII.1936 r., a w rozmiarach wyższych tylko za zezwoleniem Komisji Dewizowej.

II. Banki dewizowe, które wystawiały akredytywy na Czechosłowację na podstawie przepisów okólnika Komisji Dewizowej nr 29, winny przedstawiać Komisji Dewizowej do dnia 8-go następnego miesiąca za ubiegły miesiąc kalendarzowy zestawienia miesięczne, zawierające:

- 1) sumę akredytyw, wydanych w miesiącu styczniu 1938 r. do chwili otrzymania niniejszego okólnika (*tylko w sprawozdaniu za miesiąc styczeń 1938*);
- 2) sumę wypłat z akredytyw *w ciągu miesiąca sprawozdawczego*;
- 3) ogólną sumę ważnych, a nie wypłaconych jeszcze akredytyw (bez względu na datę wystawienia).

Zestawienia powinny być sporządzone w koronach czechosłowackich i w złotych i obejmować dane dotyczące całej instytucji (wraz z oddziałami).

Banki dewizowe powinny przedkładać powyższe sprawozdania aż do zupełnego wyczerpania lub odwołania akredytyw wydanych na podstawie przepisów okólnika Komisji Dewizowej nr 29 z dnia 4 czerwca 1937 r.

KOMISJA DEWIZOWA

U w a g a: Okólnik nr 29 z dnia 4 czerwca 1937 r. przestaje obowiązywać.

WYDANIE II.

Warszawa, dnia 21 stycznia 1938 r.

OKÓLNIK nr 33

DEPOZYTY CUDZOZIEMCÓW.

(Przepisy zmienione uchwałą Komisji Dewizowej
z dnia 18 stycznia 1938 r.)

I.

W związku z art. 7 dekretu Prezydenta R. P. z dnia 26 kwietnia 1936 r. oraz § 9 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 24 lipca 1936 r. Komisja Dewizowa podaje do wiadomości, że *przyjmowanie do depozytu papierów procentowych i dywidendowych oraz kuponów od takich papierów, nadesłanych z zagranicy na rzecz cudzoziemców lub osób fizycznych i prawnych, mających siedzibę w Polsce, jak też złożonych przez osoby, zamieszkałe bądź przebywające w Polsce, na rzecz cudzoziemców, jest zabronione bez specjalnego zezwolenia Komisji Dewizowej.*

II.

1. Komisja Dewizowa zezwala generalnie aż do odwołania *Oddziałom Banku Polskiego, bankom dewizowym i instytucjom kredytowym, nie posiadającym uprawnień banków dewizowych, na: administrowanie papierami procentowymi i dywidendowymi, które znajdowały się w depozytach cudzoziemców przed dniem 27 kwietnia 1936 r., oraz papierami, przyjętymi do depozytu cudzoziemców od tego dnia na podstawie zezwolenia Komisji Dewizowej,*

a w szczególności — na wykonywanie następujących dyspozycji właściciela, wchodzących w zakres tej administracji:

- a) inkasowanie kuponów, papierów wylosowanych lub wypowiedzianych, premii oraz sum, przypadających do wypłaty z likwidacji spółek;
- b) przeprowadzanie konwersji i wymiany;
- c) wymianę talonów na nowe arkusze kuponowe;
- d) wykonywanie prawa poboru nowych akcji (sprzedaż tego prawa wymaga osobnego zezwolenia);
- e) wykonywanie prawa głosu lub zgłaszanie w celu wykonania tego prawa osoby wskazanej przez właściciela depozytu.

2. Wykonywanie czynności, wymienionych w punkcie 1, jest dopuszczalne jedynie pod następującymi warunkami:

- a) pieniądze uzyskane z inkasa kuponów, premii etc. winny być zapisane na rachunek zablokowany, chyba że specjalne przepisy odnoszące się do kraju, w którym właściciel depozytu ma miejsce zamieszkania (np. Niemcy, Gdańsk), przewidują

możliwość przekazania tego rodzaju należności w odmienny sposób, tymi przepisami ustalony; instytucje kredytowe, nie posiadające uprawnień banków dewizowych, są obowiązane bezzwłocznie wpłacać pochodzące z inkasa pieniądze na rachunek zablokowany zagranicznego wierzyciela do banku dewizowego;

- b) papiery, pochodzące z konwersji, wymiany etc., winny być złożone do tego depozytu, z którego pochodziły papiery skonwertowane;
 - c) fundusze, potrzebne na wykonanie prawa poboru lub inne cele, winny być dostarczone bankowi przez cudzoziemca w dewizie z rachunku zagranicznego wolnego lub w inny sposób, przewidziany specjalnymi przepisami, odnoszącymi się do niektórych krajów (np. Austria, Gdańsk). Jeżeli właściciel depozytu posiada na rachunku zablokowanym fundusze, pochodzące z inkasa kuponów, premii etc., wówczas fundusze te mogą być użyte na wykonanie prawa poboru lub dopłaty w związku z konwersją lub wymianą.
3. Wykonywanie czynności, wchodzących w zakres administrowania papierami procentowymi i dywidendowymi oraz kuponami od takich papierów, należącymi do cudzoziemców, przez inne osoby niż wymienione w punkcie 1. — jest zabronione bez specjalnego zezwolenia Komisji Dewizowej.

III.

W razie otrzymania z zagranicy bez osobnego zezwolenia przez Oddziały Banku Polskiego i banki dewizowe papierów procentowych i dywidendowych lub kuponów i talonów od takich papierów, nadesłanych z polecenia i na rzecz cudzoziemca, Komisja Dewizowa upoważnia generalnie aż do odwołania wymienione instytucje do wykonywania czynności, przewidzianych w rozdziale II lit. a) do d) niniejszego okólnika, pod następującymi warunkami:

- a) inkasa kuponów, premii etc. od takich papierów może bank dokonywać tylko wówczas, gdy przedstawiono mu odpowiednie zaświadczenie banku zagranicznego (affidavit), stwierdzające, że inkaso następuje na rzecz osoby fizycznej lub prawnej, mającej miejsce zamieszkania lub siedzibę w tym samym kraju, co wszystkie osoby, w których nieprzerwanym posiadaniu papiery znajdowały się przynajmniej od dnia 27 kwietnia 1936 r. Jeżeli papiery znajdowały się za granicą w przechowaniu osoby trzeciej, miarodajne jest miejsce zamieszkania lub siedziba osoby, na rzecz której papiery były przechowywane;
- b) kwoty, które uzyskano z inkasa kuponów, premii etc., winny być zapisane na rachunek zablokowany właściciela papierów lub też zleceniodawcy, o ile ten ostatni ma miejsce zamieszkania lub siedzibę w tym samym kraju, co właściciel. Zasada ta obowiązuje nawet wtedy, gdy istniejące przepisy przewidują

możliwość przekazania tego rodzaju należności w drodze specjalnej (np. Niemcy, Gdańsk);

- c) kwoty potrzebne na dokonanie zleconych czynności muszą być dostarczone bądź w dewizie, bądź z rachunku zagranicznego wolnego lub w inny sposób, przewidziany specjalnymi przepisami, odnoszącymi się do niektórych krajów (np. Austria, Gdańsk);
- d) papiery, otrzymane z zagranicy lub uzyskane z wymiany, winny być po dokonaniu czynności zwrócone za granicę.

IV.

Zezwolenia Komisji Dewizowej na:

- a) przywóz z zagranicy lub wysłanie za granicę,
- b) przyjęcie do depozytu, przeniesienie do depozytu innej osoby lub wydanie z depozytu,
- c) sprzedaż papierów procentowych i dywidendowych (oraz kuponów od takich papierów) podlegają opłacie manipulacyjnej, którą należy pobierać według zasad okólnika nr 20 od wartości kursowej lub — jeżeli papiery nie są notowane — od wartości nominalnej.

W razie gdy zezwolenie obejmuje dwie lub więcej czynności, wymienione w punktach a) do c), opłatę manipulacyjną uiszcza się tylko od jednej czynności.

KOMISJA DEWIZOWA.

U w a g a: Okólnik Komisji Dewizowej nr 33 z dnia 26 sierpnia 1936 r. (wyd. I) przestaje obowiązywać.

Instrukcja Komisji Obrotu Towarowego

UCHWAŁA
KOMISJI OBROTU TOWAROWEGO
z dnia 20 listopada 1937 r.

w sprawie instrukcji o doręczaniu zaświadczeń walutowych na wywóz towarów za granicę i do W. M. Gdańska, obowiązkach eksporterów oraz kontroli wpływu i rozliczeń waluty eksportowej.

(Dz. Urz. Min. Sk. nr 33, poz. 938).

Na podstawie art. 1 ust. 2 i art. 2 ust. 2 dekretu Prezydenta Rze-

czypospolitej z dnia 7 maja 1936 r. w sprawie kontroli obrotu towarowego z zagranicą i z Wolnym Miastem Gdańskim (Dz. U. R. P. nr 36, poz. 279), rozporządzenia Ministrów: Przemysłu i Handlu, Skarbu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 8 maja 1936 r. (Dz. U. R. P. nr 37, poz. 285) oraz art. 2 ust. 4 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 listopada 1936 r. o Polskim Instytucie Rozrachunkowym (Dz. U. R. P. nr 84, poz. 582) Komisja Obrotu Towarowego postanawia, co następuje:

Celem wykonania przepisów § 1 i 2 rozporządzenia Ministrów: Przemysłu i Handlu, Skarbu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 8 maja 1936 r. o kontroli wywozu towarów za granicę i do Wolnego Miasta Gdańska (Dz. U. R. P. nr 37, poz. 285) w brzmieniu nadanym rozporządzeniem z dnia 16 czerwca 1936 r. (Dz. U. R. P. nr 46, poz. 338) Komisja Obrotu Towarowego wprowadza z dniem 1 stycznia 1938 r. dołączoną do niniejszej uchwały instrukcję o doręczaniu zaświadczeń walutowych na wywóz towarów za granicę i do W. M. Gdańska, obowiązkach eksporterów, oraz kontroli wpływu i rozliczeń waluty eksportowej.

(—) (—) Podpisy Przewodniczącego i Członków Komisji.

INSTRUKCJA

o doręczaniu zaświadczeń walutowych na wywóz towarów za granicę i do W. M. Gdańska, obowiązkach eksporterów oraz kontroli wpływu i rozliczeń waluty eksportowej.

Objaśnienia wstępne.

W rozumieniu niniejszej instrukcji:

Cudzoziemcem jest osoba fizyczna lub prawna, mająca miejsce zamieszkania lub siedzibę za granicą, nie wyłączając zagranicznych oddziałów (filii, agentur, przedstawicielstw) przedsiębiorstw i instytucji krajowych. Nie uważa się za cudzoziemców przedsiębiorstw i zakładów przemysłowych, handlowych itp., położonych na terytorium Polski, których zarządy lub właściciele mają miejsce zamieszkania lub siedzibę za granicą, jak również znajdujących się w Polsce oddziałów (filii, agentur, przedstawicielstw) przedsiębiorstw i instytucji zagranicznych.

Zagranicznymi środkami płatniczymi są pieniądze zagraniczne i dewizy.

Pieniędźmi zagranicznymi są monety, banknoty oraz wszelkie znaki pieniężne, opiewające na obcą walutę.

Dewizami są: weksle, czek, asygnaty kasowe, akredytywy, polecenia wypłat i przekazy oraz wszelkie inne należności, opiewające na walutę zagraniczną i płatne za granicą. Dokument płatny za granicą z konta zablokowanego przez zagraniczne władze dewizowe — nie jest dewizą w rozumieniu niniejszej instrukcji.

Towarem jest każdy przedmiot ruchomy, tak nowy jak i używany, bez względu na swe przeznaczenie.

Walutą eksportową jest należność od zagranicy za sprzedane za granicą towary; zapłata tej należności powinna być umówiona tak, aby mogła nastąpić zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Transakcją zamienną jest transakcja, w której eksporter w zamian należności za wywieziony zagranicę towar otrzymuje inny towar z zagranicy.

Transakcją związaną jest transakcja, w której przywóz towaru z zagranicy uzależniony jest od wywozu innego towaru na podstawie zarządzenia właściwych władz.

Przez *autonomię dewizową* rozumie się prawo nadane generalnie danej organizacji lub instytucji przez Komisję Dewizową na używanie dewiz na cele określone w zezwoleniu Komisji Dewizowej.

Rachunkiem walutowym „E“ jest konto firmy eksportującej zagranicę towary z surowca importowanego na ten cel, otwarte w banku dewizowym na podstawie specjalnego zezwolenia Komisji Dewizowej; firma, która uzyskała takie zezwolenie, ma prawo zatrzymać na rachunku walutowym „E“, na pokrycie kosztów eksportu i należności za importowane surowce, określony procent waluty eksportowej, resztę zaś musi odprzedawać bankowi dewizowemu w myśl ogólnie obowiązujących przepisów.

Bankiem dewizowym jest Bank Polski, Polska Kasa Rządowa w Gdańsku oraz wszystkie banki, którym uprawnienia banków dewizowych nadał Minister Skarbu.

Świadectwem rozrachunkowym na wywóz jest dokument wydany przez upoważnioną do tego instytucję, a stwierdzający, że wywóz następuje w ramach układów rozrachunkowych.

Kompletem formularzy jest komplet obejmujący:

- a) zgłoszenie wywozowe (egz. I),
- b) zaświadczenie walutowe (egz. II),
- c) kopię zaświadczenia dla Urzędu Celnego (egz. III),
- d) kopię zgłoszenia wywozowego dla eksportera (egz. IV),
- e) potwierdzenie banku dewizowego (egz. V),
- f) rozliczenie transakcji eksportowej (egz. VI).

Instytucją — instytucja, upoważniona zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu do doręczania zaświadczeń walutowych.

A. WARUNKI DORĘCZANIA ZAŚWIADCZEŃ WALUTOWYCH.

Klauzula dewizowa w umowach eksportowych.

§ 1.

1) Zaświadczenie walutowe na wywóz towarów za granicę eksporter może otrzymać tylko wówczas, gdy należność za te towary ma być zapłacona w zagranicznych środkach płatniczych, otrzymanych z zagranicy, co powinno być zastrzeżone w umowach kupna-sprzedaży i fakturach; wyjątek od tej zasady jest przewidziany w § 2.

2) Eksporterzy, zawierając transakcję eksportową z odbiorcami, u których są zadłużeni z jakichkolwiek bądź tytułów, są obowiązani upewnić się i zastrzec, że odbiorcy ich uregulują należności efektywnie, a nie skorzystają z możliwości zaliczenia wzajemnych należności; zali-

czenie należności (kompensata) może nastąpić tylko za osobnym zezwoleniem Komisji Dewizowej lub w ramach przepisu § 2 pkt. e).

Wyjątki od klauzuli dewizowej.

§ 2.

W następujących przypadkach eksporter może otrzymać zaświadczenie walutowe, pomimo zgłoszenia przez niego, iż należności za wywożony towar nie otrzyma w zagranicznych środkach płatniczych:

- a) gdy zapłata ma nastąpić w złotych z zagranicznych rachunków wolnych;
- b) gdy wywóz następuje w obrocie rozrachunkowym, nie kontrolowanym przy pomocy świadectw rozrachunkowych;
- c) gdy eksporter przedkłada pozwolenie Komisji Dewizowej na otrzymanie należności w złotych z konta zablokowanego;
- d) gdy — przy wywozie do obszaru W. M. Gdańska towarów kontrolowanych na granicy polsko-gdańskiej — eksporter zaznaczy w zgłoszeniu wywozowym, że towar jest przeznaczony na konsumpcję wewnętrzną w Gdańsku; w tym przypadku eksporter jest obowiązany dopilnować, aby Izba Handlu Zagranicznego w Gdańsku w terminie do 6 miesięcy zawiadomiła P.I.R. o zużyciu tego towaru na wewnętrznym rynku gdańskim;
- e) gdy eksporter przedkłada zezwolenie Komisji Obrotu Towarowego na dokonanie wymiennej transakcji (towar za towar) i zobowiązuje się w zgłoszeniu wywozowym przedstawić Polskiemu Instytutowi Rozrachunkowemu w określonym terminie kwit celny przywozowy oraz kopię pozwolenia przywozu (kopia dla banku dewizowego), celem udowodnienia dokonania importu i uczynienia odpowiedniej wzmianki na wymienionych dokumentach;
- f) gdy eksporter dostarcza towar na statki polskie na ich zaopatrzenie, a należność za ten towar otrzyma w złotych, co obowiązany jest udowodnić zamówieniem polskiej linii żeglujowej, lub potwierdzeniem pisemnym kapitana statku;
- g) gdy eksporter wysyła towar do polskich placówek dyplomatycznych i konsularnych a zapłatę otrzymuje w złotych w kraju, co obowiązany jest udowodnić zamówieniem Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ambasady, Poselstwa, Konsulatu lub potwierdzeniem tych instytucyj;
- h) gdy eksporter zgłasza wywóz za granicę za zaliczeniem kolejowym (kasa kolejowa zawiadamia P. I. R. o wypłacie złotych z tytułu wysyłki towaru za zaliczeniem, podając w odpowiednim wykazie nr zaświadczenia walutowego, którego wypłata dotyczyła); wywóz do obszaru W. M. Gdańska towarów kontrolowanych na granicy polsko-gdańskiej za zaliczeniem kolejowym, o ile te towary nie są przeznaczone na konsumpcję gdańską, — jest dopuszczalny tylko w tym przypadku, gdy odbiorca

towaru w Gdańsku zaofiaruje równowartość zaliczenia w dewizach Polskiej Kasie Rządowej w Gdańsku;

- i) gdy eksporter zgłasza wywóz towaru za granicę za pobraniem pocztowym, zobowiązując się złożyć w P. I. R. odcinek dla odbiorcy przekazu, na którym urząd pocztowy wpisze numer zaświadczenia walutowego; ograniczenia co do wysyłki za zaliczeniem do Gdańska, zawarte w p. h), stosuje się analogicznie;
- j) gdy eksporter zgłasza wywóz towaru płatnego międzynarodowym przekazem pocztowym, zobowiązując się do przedłożenia odnośnego odcinka przekazu bankowi dewizowemu w celu uzyskania potwierdzenia na egz. V (§ 11).

§ 3.

1) Jeżeli eksporterem jest cudzoziemiec (w rozumieniu przepisów dewizowych), to zaświadczenie walutowe może otrzymać pod warunkiem, że przedstawi dolny odcinek egz. V, nabytego poprzednio kompletu zaświadczenia walutowego, na którym bank dewizowy potwierdził, że eksporter:

- a) albo zaofiarował do skupu zagraniczne środki płatnicze przywiezione lub otrzymane z zagranicy, albo
- b) należność za eksport została pokryta z zagranicznego rachunku wolnego, albo
- c) otrzymał zezwolenie Komisji Dewizowej na inny sposób pokrycia należności za eksport (np. z konta zablokowanego).

2) W przypadku, gdy cudzoziemiec przywiózł ze sobą zagraniczne środki płatnicze i posiada na to „zaświadczenie o przywozie pieniędzy i walorów“, wydane przez graniczne władze celne lub skarbowe (o czym te władze umieszczają wzmiankę w paszporcie) i część tych środków zużywa na zapłacenie eksportu, wówczas bank dewizowy powinien przed potwierdzeniem skupu dewiz w egz. V umieścić na „zaświadczeniu o przywozie pieniędzy i walorów“ odpowiednią wzmiankę w tym celu, aby cudzoziemiec nie mógł wywieźć z powrotem na podstawie tego „zaświadczenia“ całej przywiezionej kwoty.

3) Firmy gdańskie mogą otrzymywać zaświadczenia walutowe na ogólnych warunkach ustanowionych dla firm mających siedzibę w kraju.

Wywóz do krajów, z którymi obrót podlega kontroli przy pomocy świadectw rozrachunkowych.

§ 4.

Zaświadczenie walutowe na wywóz do krajów, do których wywóz podlega kontroli przy pomocy świadectw rozrachunkowych, może być doręczone tylko w tym przypadku, gdy eksporter w zgłoszeniu wywozowym:

- a) zadeklaruje, iż należność za wywóz będzie pokryta w zagranicznych środkach płatniczych, otrzymanych z zagranicy, lub

w formie wypłaty z zagranicznego rachunku wolnego, oraz
b) zrzecnie się prawa otrzymania zapłaty w drodze rozrachunku.

Wywóz w odprawie warunkowej.

§ 5.

1) Zaświadczenie walutowe na wywóz w odprawie warunkowej może być wydane pod warunkiem, że eksporter zobowiąże się na zgłoszeniu wywozowym przywieźć wywożony towar z powrotem i przedstawić kwit celny przywozowy.

2) Przy powrotnym wywozie za granicę towarów zagranicznych uszlachetnionych w Polsce (obrót uszlachetniający czynny) w zaświadczeniu walutowym może być zadeklarowana, jako wartość towaru, tylko kwota dewiz, przypadająca za uszlachetnienie; w tym przypadku eksporter powinien okazać kwit odprawy warunkowej przywozowej towaru uszlachetnionego, na dowód, iż za przywieziony towar dewizy nie były przekazane za granicę. W innych przypadkach powrotnego wywozu towarów uszlachetnionych, jako wartość towaru, którą eksporter obowiązuje się zaoferować do skupu, należy wskazać rzeczywistą wartość uszlachetnionego (gotowego) towaru.

3) W zaświadczeniach walutowych, doręczonych na wywóz towarów naprawionych w kraju (powrotny wywóz w obrocie reparacyjnym czynnym) jako wartość towaru powinna być wskazana należność przypadająca za naprawę.

Wysyłka za granicę pod tytułem darmym i zwroty towarów zagranicznych.

§ 6.

1) Zaświadczenie walutowe na wysyłkę pod tytułem darmym i zwrot towarów zagranicznych doręcza Polski Instytut Rozrachunkowy i jego delegaci.

2) Instytucja, w zakresie swoich uprawnień, może doręczyć zaświadczenie walutowe na przedmioty wysyłane za granicę przez firmy eksportujące jako zwroty próbki, wzory, reklamy itp., o ile nie ma podejrzeń co do bezpłatnego charakteru wysyłki.

Wypełnienie zgłoszeń wywozowych.

§ 7.

1) Celem otrzymania zaświadczenia walutowego, eksporter powinien zgłosić wywóz przez wypełnienie kompletu formularzy zgłoszenia wywozowego, wykonanych nakładem Komisji Obrotu Towarowego i zaopatrzonych w numer kolejny.

2) Przy wypełnianiu zgłoszenia wywozowego eksporter jest obowiązany przestrzegać w szczególności następujących przepisów:

- a) rubryki zgłoszenia wywozowego powinny być wypełnione czytelnie (o ile możliwości pismem maszynowym), stosownie do wskazówek podanych w formularzu;
- b) nazwa towaru powinna być dokładnie określona w rubryce 2-iej, z podaniem gatunku, tak, aby dane te pozwoliły na zorientowanie się co do ceny; jeżeli przesyłka składa się z różnych gatunków towaru, wówczas eksporter powinien dołączyć do zgłoszenia wywozowego specyfikację lub fakturę, wymieniającą dokładnie gatunki towaru, z podaniem ilości i ceny poszczególnego gatunku; w tym przypadku eksporter powinien wypisać w zgłoszeniu nazwy gatunków z dodatkiem „według specyfikacji“;
- c) w rubryce 4 (Wartość według faktury) eksporter powinien podać całą wartość brutto wywożonego towaru, wymieniając wyraźnie warunki transakcji (np. loco, franco, f. o. b., c. i. f.). Za wartość brutto uważa się sumę, którą odbiorca zagraniczny powinien postawić do dyspozycji eksportera, choćby część tej sumy od razu była zużytkowana za granicą na koszty przewozu, składowego itp.; wartość ta zatem obejmuje cenę towaru oraz koszty uboczne, jak koszty przewozu itd., poniesione przez eksportera. O ile eksporter otrzymał zaliczkę na eksport, zaliczki tej nie należy potrącać z wartości faktury. Wskazanie ceny jednostkowej towaru (część pierwsza rubryki 4 zgłoszenia) jest w zasadzie obowiązkowe. W wyjątkowych przypadkach, za zgodą instytucji doręczającej, cena jednostkowa może nie być wskazana w zgłoszeniu wywozowym, np. przy wywozie towarów różnych gatunków (patrz p. b);
- d) w rubryce 5 (Umówiony termin płatności) eksporter powinien podać co najmniej miesiąc, w którym zapłata ma nastąpić; w razie wysyłki towaru na skład, eksporter powinien podać, zamiast terminu umówionego, przewidywany termin zapłaty;
- e) jeżeli eksporter nie może w chwili wysyłania towaru podać wartości brutto i kraju przeznaczenia z tego powodu, że towar jest wysyłany na skład, wówczas powinien podać przewidywaną sumę brutto wpływu za eksport, a ponadto w rubryce 7 (Kraj przeznaczenia) powinien umieścić wzmiankę: „Na skład do“;
- f) eksporter, który wysyła towar do kraju rozrachunkowego, do którego wywóz nie podlega kontroli przy pomocy świadectw rozrachunkowych, a należność za towar ma otrzymać z konta clearingowego w kraju, powinien w rubryce 6 (Sposób i waluta zapłaty) podać: „W rozrachunku przez“; wymieniając instytucję rozrachunkową;
- g) w razie wysyłki zagranicę pod tytułem darmym, należy w rubryce „Wartość“ podać wartość orientacyjną wywożonego przedmiotu, a w rubryce 6-iej uczynić wzmiankę: „Bez zapłaty“.
- 3) Eksporter (lub instytucja doręczająca) powinien umieszczać w zaświadczeniu walutowym nr sesji (instytucji) i nr konta ekspor-

tera (nadany przez Polski Instytut Rozrachunkowy i podany eksporterowi do wiadomości przez instytucję doręczającą). Dane te należy wypisywać czytelnie w ten sposób, że po numerze serii następuje nr konta, tak, aby obydwie numeracje były przez przebitkę widoczne na wszystkich sześciu egzemplarzach kompletu formularzy (patrz: Objasnienia wstępne).

4) O wszelkich zmianach danych, dotyczących treści zgłoszenia wywozowego, zasłanych po doręczeniu zaświadczenia walutowego, eksporter obowiązany jest zawiadomić Polski Instytut Rozrachunkowy lub instytucję (patrz § 14) w momencie rozliczania należności za wywieziony towar.

Doręczanie zaświadczeń walutowych.

§ 8.

1) Instytucje, upoważnione zarządzeniami Ministra Przemysłu i Handlu do doręczania zaświadczeń walutowych, są obowiązane przed doręczeniem zaświadczenia walutowego sprawdzić, czy zgłoszenie wywozowe zostało należycie wypełnione i czy treść zgłoszenia odpowiada przepisom §§ 1—7.

Ponadto instytucje mają obowiązek sprawdzać, czy cena, termin płatności, sposób zapłaty itp., podane w zgłoszeniu wywozowym, odpowiadają warunkom sprzedaży danego artykułu na rynku zagranicznym lub zgadzają się z umową wówczas, gdy warunki umowne odbiegają od normalnych warunków sprzedaży i czy rozbieżność między warunkami normalnymi a umownymi jest uzasadniona.

2) Przed doręczeniem zaświadczenia walutowego instytucja wymieniona w ust. 1 powinna sprawdzić drogą wylegitymowania tożsamość i miejsce zamieszkania eksportera, o ile okoliczności te nie są znane instytucji.

3) W razie wątpliwości, co do podanych w zgłoszeniu wywozowym warunków sprzedaży, instytucja wymieniona w ust. 1 może zażądać od eksportera przedstawienia umowy lub faktury oraz ewentualnie innych dokumentów, celem sprawdzenia tych warunków.

4) W razie stwierdzenia, iż zgłoszenie wywozowe nie odpowiada warunkom §§ 1—7, lub gdy eksporter odmawia udzielenia wyjaśnień, bądź okazania dokumentów, instytucja powinna odmówić doręczenia zaświadczenia walutowego; od decyzji odmownej eksporterowi służy prawo odwołania się do Komisji Obrotu Towarowego za pośrednictwem Polskiego Instytutu Rozrachunkowego.

5) Wszelkie poprawki w zgłoszeniu wywozowym powinny być skuteczne przez przekreślenie pierwotnego tekstu i wypisanie nowego, a ponadto powinny być omówione i potwierdzone na zgłoszeniu wywozowym przez eksportera, a na zaświadczeniu walutowym przez instytucję doręczającą.

6) Po sprawdzeniu zgłoszenia wywozowego instytucja wymieniona w ust. 1 zaopatrjuje zaświadczenie walutowe w datę wydania, pieczęć

instytucji i podpis osoby upoważnionej do podpisywania i doręcza zaświadczenie walutowe eksporterowi.

Doręczanie zaświadczeń walutowych podpisanych in blanco.

§ 9.

1) Gdy warunki eksportu tego wymagają, instytucje upoważnione do doręczania zaświadczeń walutowych mogą doręczać eksporterom, zaśługującym w zupełności na zaufanie, zaświadczenia walutowe podpisane in blanco, pod warunkiem, że eksporter złoży pisemne zobowiązanie:

- a) przestrzegania przepisów niniejszej instrukcji w brzmieniu każdorazowo obowiązującym, a w szczególności przepisów §§ 1—7;
- b) przesyłania instytucji wypełnionych i podpisanych zgłoszeń wywozowych niezwłocznie po wysłaniu lub złożeniu zaświadczeń walutowych do odprawy celnej;
- c) zwrócenia nieużytych zaświadczeń walutowych niezwłocznie po upływie ich ważności, oraz na każdorazowe żądanie instytucji lub Polskiego Instytutu Rozrachunkowego.

2) Przed doręczeniem zaświadczeń walutowych, podpisanych in blanco na kompletach formularzy powinny być wypisane: nazwisko lub firma oraz adres eksportera, numer konta eksportera, numer serii i data doręczenia zaświadczenia walutowego.

3) Instytucje, które doręczają zaświadczenia walutowe podpisane in blanco, powinny prowadzić osobną ewidencję zaświadczeń wydanych in blanco, w której należy notować: nazwiska eksporterów, numery zaświadczeń wydanych, datę wydania oraz numery zaświadczeń wykorzystanych i zwróconych.

4) Doręczanie cudzoziemcom (§ 3 ust. 1—3) zaświadczeń walutowych podpisanych in blanco nie jest dozwolone.

B. KONTROLA WPŁYWU WALUTY EKSPORTOWEJ.

Obowiązki eksporterów.

§ 10.

1) Eksporter obowiązany jest zaofiarować do skupu Bankowi Polskiemu lub bankowi dewizowemu, niezwłocznie po otrzymaniu, całą należność za sprzedane za granicą towary, bądź zaliczkę otrzymaną na poczet tej należności. Wszelkie potrącenia z tej należności są dozwolone tylko w ramach zezwoleń generalnych lub indywidualnych Komisji Dewizowej.

2) Celem udowodnienia zaofiarowania do skupu należności za sprzedany za granicą towar eksporter jest obowiązany:

- a) uzyskać potwierdzenie banku dewizowego w sposób przewidziany w § 11 niniejszej instrukcji;
- b) dokonać rozliczenia transakcji eksportowej i potrąceń z należności za sprzedany towar w sposób przewidziany w § 12 niniejszej instrukcji;

- c) na żądanie instytucyj powołanych do kontroli wpływu waluty eksportowej (§ 14) okazywać wszelkie księgi i dokumenty oraz udzielać żądanych wyjaśnień.

Potwierdzanie skupu waluty eksportowej.

§ 11.

1) Potwierdzenie zaofiarowania do skupu należności lub zaliczki na poczet należności za sprzedane za granicą towary powinno być uskutecznione na egz. V kompletu formularzy zgłoszenia wywozowego.

2) Obowiązek uzyskania potwierdzenia na egz. V istnieje również wówczas:

- a) gdy eksporter otrzymuje należność w złotych w przypadkach przewidzianych w § 2 pkt. a), b), c), j);
- b) gdy eksporter na podstawie generalnego lub indywidualnego zezwolenia Komisji Dewizowej otrzymane z zagranicy zagraniczne środki płatnicze odprowadza na specjalny rachunek walutowy (autonomia dewizowa, rachunek walutowy „E“ — patrz: *Objaśnienia wstępne*).

3) Potwierdzenie wpływu waluty eksportowej z zagranicy przez bank dewizowy powinno nastąpić z reguły na tym egz. V kompletu formularzy, który posiada ten sam numer, co zaświadczenie walutowe (egz. II).

4) Jeżeli eksporter otrzymuje należność z zagranicy ratami za towar wywieziony na podstawie jednego zaświadczenia walutowego, wówczas bank potwierdza skup każdej raty na oddzielnym egz. V, na którym należy podać nr zaświadczenia walutowego, którego wpływ dotyczy, oraz nr serii i konta (jak w ust. 3).

5) W przypadku, gdy eksporter dostarcza do banku walutę z wywozu bez zaświadczeń walutowych, wówczas na oddzielnym egz. V powinien podać nr rejestracyjny lub inny nr, który pozwoli Polskiemu Instytutowi Rozrachunkowemu utożsamić wpływ z dokonany wywozem (np. nr świadectwa rozrachunkowego łamany przez nazwę kraju — przy dostarczaniu do banku dewiz za koszty przewozu do kraju rozrachunkowego).

6) Eksporter, który otrzymuje należność z zagranicy jednorazowo za wywozy dokonane na podstawie szeregu zaświadczeń walutowych, może uzyskać potwierdzenie zaofiarowania do skupu całego wpływu na jednym egz. V, zaopatrując go w nr serii i konta (patrz ust. 3).

7) Za zgodą instytucji (§ 14) eksporter może uzyskiwać od banku dewizowego potwierdzenie wpływu waluty eksportowej za okres miesięczny (kalendarzowy). Potwierdzenia banku dewizowego wydane eksporterowi za okres miesięczny powinny wymieniać numer konta eksportera nadany przez Polski Instytut Rozrachunkowy oraz rodzaj waluty eksportowej, jak np. dewizy, złote z zagranicznych rachunków wolnych itd., według wzoru ustalonego w porozumieniu z Polskim Instytutem Rozrachunkowym. Jeżeli eksporter ma prawo uzyskać potwierdzenie okresowo o wpływie należności, które podlegają kontroli kilku insty-

tucyj, wówczas powinien żądać potwierdzenia okresowego oddzielnie dla sum odpowiadających wywozowi kontrolowanemu przez poszczególne instytucje. Banki dewizowe mogą wystawiać tylko raz potwierdzenia okresowe, obejmujące całość waluty eksportowej, która wpłynie w danym okresie miesięcznym, nie mogą natomiast w przypadku wystawienia potwierdzenia okresowego potwierdzać wpływu na egz. V części lub całości waluty, objętej potwierdzeniem okresowym.

8) Eksporter, który nie może dostarczyć waluty w terminie wymienionym w zgłoszeniu wywozowym, powinien niezwłocznie zawiadomić Polski Instytut Rozrachunkowy wzgl. instytucję (§ 14) o przyczynach zwłoki, podając przewidywane nowe terminy odprowadzenia waluty, a dowody uzasadniające zwłokę zachować dla kontroli Polskiego Instytutu Rozrachunkowego wzgl. instytucji (§ 14) lub przesłać je na żądanie.

9) Eksporterzy, którym Polski Instytut Rozrachunkowy wzgl. instytucja zezwoliła na rozliczanie należności eksportowych za okresy miesięczne (stosownie do przepisów § 12 ust. 3), mogą zawiadomić Polski Instytut Rozrachunkowy wzgl. instytucję o prolongacie terminu zapłaty i jej przyczynach na rozliczeniu miesięcznym. Polski Instytut Rozrachunkowy wzgl. instytucja może uznać dowody uzasadniające niemożność dostarczenia waluty za niewystarczające i utrzymać w mocy pierwotny termin zapłaty należności eksportowej. W razie stwierdzenia przez instytucję, iż eksporter, pomimo utrzymania przez instytucję pierwotnego terminu zapłaty, nie odprowadził do skupu waluty eksportowej, jest ona obowiązana zawiadomić o tym niezwłocznie Polski Instytut Rozrachunkowy.

Rozliczanie transakcyj eksportowych.

§ 12.

1) Eksporterzy są obowiązani dokonać rozliczenia transakcji i potrąceń z należności za sprzedany towar według wzoru dołączonego do kompletu formularzy zgłoszenia wywozowego. Rozliczenie może obejmować należność za wywóz dokonany na podstawie bądź jednego zaświadczenia walutowego, bądź szeregu zaświadczeń, których numery powinny być w rozliczeniu wyszczególnione.

2) Rozliczenie powinno nastąpić niezwłocznie po dokonaniu obrachunku z odbiorcą zagranicznym.

3) Za zgodą Polskiego Instytutu Rozrachunkowego lub instytucji (§ 14) eksporter może rozliczać należności eksportowe za okresy miesięczne (okresy kalendarzowe), podając do 10-go każdego następnego miesiąca:

- a) numery zaświadczeń walutowych, objętych rozliczeniem miesięcznym;
- b) wysokość wpływów, które na podstawie faktury, umów itp. powinny wpłynąć w rozliczonym okresie;
- c) wysokość wpływów waluty eksportowej, potwierdzonej przez bank dewizowy za rozliczany okres;

- d) potrącenia z waluty eksportowej;
- e) wytłumaczenie różnicy pomiędzy przewidywanymi wpływami, a walutą potwierdzoną przez banki dewizowe i potrąceniami, tj. podanie sumy, która zalega jeszcze z rozliczenia okresu u odbiorców zagranicznych (wyjaśnienia).

Formę tego rozliczenia i jego dokładną treść ustali Polski Instytut Rozrachunkowy.

4) Eksporterzy powinni ze starannością dobrego kupca przechowywać dokumenty stwierdzające potrącenia z waluty eksportowej (frachty, rozliczenia prowizyjne, rachunki za składowe, kwity ubezpieczeniowe itp.), a na żądanie powinni je przesłać do Polskiego Instytutu Rozrachunkowego wzgl. instytucji (§ 14).

5) Rozliczenia przewidziane w niniejszym paragrafie eksporterzy są obowiązani przysyłać do Polskiego Instytutu Rozrachunkowego. W przypadku powierzenia kontroli rozliczeń waluty eksportowej instytucji doręczającej zaświadczenia walutowe (§ 14), eksporter powinien rozliczenia przysyłać do tej instytucji, jeżeli zaświadczenia walutowe, które są objęte rozliczeniem, zostały mu doręczone przez tę instytucję.

Zaliczki.

§ 13.

1) Zaliczki na eksport jeszcze nie dokonany eksporter obowiązany jest niezwłocznie po otrzymaniu zaofiarować do skupu i uzyskać potwierdzenie na egz. V bez numeru zaświadczenia walutowego. W tym przypadku eksporter powinien wypisać na tym egz. V nr serii organizacji, od której ma otrzymać zaświadczenie walutowe, numer swego konta, nadany przez Polski Instytut Rozrachunkowy i podany eksporterowi do wiadomości przez instytucję doręczającą, oraz umieścić wzmiankę: „Zaliczka na eksport nie dokonany“.

2) Jeżeli eksporter za zgodą instytucji może uzyskiwać potwierdzenie wpływu waluty eksportowej za okres miesięczny (w myśl przepisów § 11 ust. 7), wówczas skup zaliczek otrzymanych na eksport nie dokonany powinien być potwierdzony przez bank dewizowy nie na egz. V, lecz na potwierdzeniu okresowym z zaznaczeniem, że dane wpływy stanowią zaliczki na eksport nie dokonany.

3) Rozliczenie zaliczek powinno nastąpić niezwłocznie po dokonaniu eksportu i obrachunku z odbiorcą zagranicznym w myśl przepisów § 12.

INSTYTUCJE UPOWAŻNIONE DO WYKONYWANIA KONTROLI WPLYWU I ROZLICZEŃ WALUTY EKSPORTOWEJ.

§ 14.

1) Polski Instytut Rozrachunkowy prowadzi kontrolę wpływu waluty eksportowej i rozliczeń eksporterów.

2) Polski Instytut Rozrachunkowy upoważniony jest do badania

ksiąg instytucyj oraz poszczególnych eksporterów, jak również dokumentów i wszelkich materiałów odnoszących się do transakcyj eksportowych. Kontrolę tę Polski Instytut Rozrachunkowy wykonywać może przez delegowane przez siebie osoby.

3) Na zlecenie Komisji Obrotu Towarowego Polski Instytut Rozrachunkowy może przy wykonywaniu czynności kontrolnych korzystać z usług instytucyj doręczających zaświadczenia walutowe. W takim przypadku wszelkie dowody i rozliczenia (§ 12) powinien eksporter składać na żądanie danej instytucji. Nie zwalnia to jednak eksportera od obowiązku okazania dokumentów Polskiemu Instytutowi Rozrachunkowemu na jego żądanie.

4) Instytucja, która podjęła się wykonywania czynności z zakresu kontroli wpływu waluty eksportowej, bada, czy suma należności otrzymanej z zagranicy oraz złożone rozliczenia należności, zawierające potrącenia (np. wydatki zagraniczne, bonifikaty, manca itp.) odpowiadają warunkom sprzedaży, zwyczajom handlowym — lub wynikają z innych okoliczności faktycznych.

5) Instytucja może zastosować sankcje, wyrażające się *w odmowie doręczania zaświadczeń walutowych w stosunku do eksportera*, który — po uprzednim wyznaczeniu odpowiedniego terminu przez instytucję — *odmawia udzielenia wyjaśnień i okazania dokumentów*, koniecznych dla wykonania kontroli wpływu waluty eksportowej. Instytucja powinna natychmiast zawiadomić za pośrednictwem Polskiego Instytutu Rozrachunkowego Komisję Obrotu Towarowego o wstrzymaniu doręczania zaświadczeń walutowych. Ostateczna decyzja o odmowie doręczania zaświadczeń walutowych firmom eksportowym należy do Komisji Obrotu Towarowego.

C. OPŁATY K. O. T.

§ 15.

1) Instytucje pobierają opłaty na rzecz Komisji Obrotu Towarowego w wysokości określonej w zarządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 22 stycznia 1937 r. (Monitor Polski nr 21, poz. 33).

2) Z reguły pobiera się opłatę za komplet formularzy zgłoszenia wywozowego: Komplet, którego pierwsza strona ma kolor różowy, dotyczy przesyłek o wartości nie przekraczającej zł. 200.— oraz przesyłek drzewa opałowego, przy których opłata wynosi zł. 0,50. Komplet, którego pierwsza strona ma kolor zielony, dotyczy wszystkich innych przesyłek, przy których opłata wynosi 1 zł.

3) W sprawie kompletów formularzy instytucja winna korespondować z Polskim Instytutem Rozrachunkowym, który te druki rozsyła.

4) Instytucja, otrzymując formularze z Polskiego Instytutu Rozrachunkowego, powinna z góry wpłacić całą należność za te druki na rachunek Komisji Obrotu Towarowego w P. K. O. nr 260, zawiadamiając ją o tym i zaznaczając na odwrocie odcinka P. K. O., iż zapłata dotyczy kompletów formularzy zgłoszeń wywozowych.

5) O ile na podstawie zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu istnieje, po stwierdzeniu wagi dokonanego wywozu, przyczyna do pobrania wyższej kwoty niż gr. 50 lub 1 zł., należy pobrać odpowiednią dopłatę.

6) Instytucja pobiera dopłaty w gotówce i wpłaca je co miesiąc na konto Komisji Obrotu Towarowego, zaznaczając jednocześnie na odwrocie odcinka P. K. O., iż wpłata dotyczy dopłat na rzecz Komisji Obrotu Towarowego.

7) Na podstawie specjalnego zezwolenia Komisji Obrotu Towarowego eksporterzy, którzy otrzymują zaświadczenia walutowe w instytucji, mogą uiszczać dopłatę bezpośrednio na konto Komisji Obrotu Towarowego w P. K. O. nr 260, zaznaczając na odwrocie blankietu P. K. O., jaki jest tytuł wpłaty oraz wymieniając nazwę instytucji, która doręczyła zaświadczenie (o ile możliwości wymieniając także numery zaświadczeń walutowych, których wpłata dotyczy).

8) Komisja Obrotu Towarowego może umówić się z instytucją doręczającą zaświadczenia walutowe co do innego sposobu pobierania opłat za zaświadczenia walutowe, w ramach przepisów zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 22 stycznia 1937 r. w sprawie przyjmowania zgłoszeń wywozowych oraz wydawania zaświadczeń walutowych (Monitor Polski nr 21, poz. 33).

9) W razie zwrotu uszkodzonych lub wypełnionych a nieużytych kompletów formularzy, można otrzymać w zamian nowe.

D. PRZEPISY PORZĄDKOWE.

§ 16.

Z końcem każdego miesiąca instytucja przesyła do Polskiego Instytutu Rozrachunkowego wszystkie zgłoszenia wywozowe, złożone przez eksporterów w związku z doręczeniem zaświadczeń walutowych, dołączając jednocześnie wykaz numerów tych zgłoszeń. Nie dotyczy to tych instytucyj, które na podstawie upoważnienia Polskiego Instytutu Rozrachunkowego będą prowadziły całkowitą kontrolę rozliczeń waluty eksportowej (§ 14).

Wyjaśnienie Polskiego Instytutu Rozrachunkowego

*w sprawie doręczania zaświadczeń walutowych
na zwrot towarów zagranicę.*

z dnia 14.I.1938 r.

Polski Instytut Rozrachunkowy wyjaśnia, że celem otrzymania zaświadczenia walutowego na zwrot towaru zainteresowana firma powinna przedstawić instytucji fakturę, kwit celny oraz kopię dewizową

pozwolenia przywozu, na podstawie których to dokumentów towar był sprowadzony, na dowód, że należność za powyższy towar nie została jeszcze za granicę przekazana. Na dokumentach tych instytucja powinna umieścić wzmiankę, iż towar został zwrócony zagranicę, wobec czego przekaz należności za import nie może być dokonany.

Jeżeli towar był sprowadzony w ramach umowy rozrachunkowej, świadectwo rozrachunkowe na wywóz lub zaświadczenie walutowe może wydać tylko Polski Instytut Rozrachunkowy.

Jeżeli należność za towar sprowadzony z kraju, z którym Polska nie rozrachowuje należności na drodze clearingu, została już zapłacona, a towar ma być wywieziony celem zamiany, wówczas zaświadczenie walutowe na zwrot towaru może wydać wyłącznie P. I. R. pod warunkiem, że zainteresowana firma złoży zobowiązanie dostarczenia w terminie określonym przez Instytut (nie dłuższym niż 6 miesięcy) kwitu celnego na dowód przywozu towaru zamiennego z zagranicy. Na dokumencie tym Instytut umieści wzmiankę, iż przekaz dewiz z tytułu tego przywozu nie będzie mógł być dokonany. W razie niedostarczenia kwitu celnego firma będzie obowiązana do zaoferowania do skupu dewiz bankowi dewizowemu jak przy normalnym eksporcie.

Przepisy te nie mają zastosowania w przypadku wywozu w ramach transakcji wymiennej, na którą firma otrzymała zezwolenie Komisji Obrotu Towarowego (§ 2 Instrukcji), gdy należność za wywożony towar regulowana jest importem innego towaru.

INFORMACJE

Z kraju

BILANS HANDLU ZAGRANICZNEGO W GRUDNIU 1937 R.

Bilans handlu zagranicznego Rzeczypospolitej Polskiej i W. M. Gdańska przedstawia się w grudniu 1937 r. według tymczasowych obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego następująco:

Przywóz — o wartości 110.721 tys. zł.

Wywóz — o wartości 108.593 tys. zł.

Ujemne saldo w grudniu 1937 r. wynosi więc 2.128 tys. zł.

W podanej wyżej liczbie przywozu zawarty jest przywóz towarów z Niemiec (w sumie około 600 tys. zł.) z tytułu likwidacji zamrożonych należności za tranzyt kolejowy przez Polskę. Przywóz tych towarów nie powoduje odpływu walut z Polski.

BILANS HANDLU ZAGRANICZNEGO ZA 1937 R.

Handel zagraniczny Rzeczypospolitej Polskiej i W. M. Gdańska przedstawiał się w całym roku 1937 według prowizorycznych obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego następująco (w nawiasach dane za rok 1936):

Przywóz — 3.683.056 ton (3.066.373) wartości 1.254.341 tys. zł.
(1.003.435 tys. zł.).
Wywóz — 14.987.682 ton (12.958.154) wartości 1.192.580 tys. zł.
(1.026.208 tys. zł.).
Ujemne saldo wynosi więc 61.761 tys.

BILANS BANKU POLSKIEGO ZA II DEKADĘ STYCZNIA.

W ciągu drugiej dekady stycznia zapas złota w Banku Polskim powiększył się o 0,4 miln. zł. do 435,6 miln. zł., natomiast stan pieniędzy zagranicznych i dewiz obniżył się o 2,9 miln. zł. do 34,3 miln. zł.

Suma wykorzystanych kredytów zmniejszyła się o 49,7 miln. zł. do 595,2 miln. zł., przy czym portfel wekslowy obniżył się o 37,6 miln. zł. do 564,8 miln. zł., portfel zdyskontowanych biletów skarbowych — o 14,0 miln. zł. do 4,6 miln. zł., natomiast stan pożyczek, zabezpieczonych zastawami, wzrósł o 1,9 miln. zł. do 25,7 miln. zł.

Zapas polskich monet srebrnych i bilonu obniżył się o 0,6 miln. zł. do 48,1 miln. zł.

Pozycja „inne aktywa“ zmniejszyła się o 8,6 miln. zł. do 222,9 miln. zł., pozycja zaś „inne pasywa“ uległa wzrostowi o 1,2 miln. zł. do 151,7 miln. zł.

Natychmiast płatne zobowiązania spadły o 26,8 miln. zł. do 349,7 miln. zł.

Obieg biletów bankowych — w wyniku omówionych zmian — obniżył się o 36,3 miln. zł. do 963,3 miln. zł.

Pokrycie złotem wynosi 35,91 proc.

Stopa dyskontowa 4 i pół proc., stopa od pożyczek zastawowych 5 i pół proc.

*

Obieg polskich monet srebrnych i bilonu w dniu 20 b. m. przedstawiał się następująco (w miln. zł. — w nawiasie obieg w dn. 10 stycznia): ogółem 401,7 (422,0), w tym: polskie monety srebrne 322,1 (333,0), bilon niklowy i brązowy 79,6 (82,0).

BANK POLSKI W 1937 R.

Zapas złota w Banku Polskim wzrósł w roku 1937 z sumy 392,9 miln. zł. do 434,9 miln. zł., a więc o 42 miln. zł. Jednocześnie pieniądze zagraniczne i dewizy wzrosły o 6,4 miln. zł., z sumy 29,7 miln. zł. do 36,1 miln. zł. Ogółem rezerwa kruszcowo-walutowa instytucji emisyjnej wykazała w roku ubiegłym wzrost o 48,4 miln. zł.

Portfel wekslowy nieznacznie się zmniejszył w ciągu roku ubiegłego, mianowicie o 20,4 miln. zł., obniżając się z sumy 681,3 miln. zł. do 660,9 miln. zł. Poważny spadek zaznaczył się również w pozycji zdyskontowanych biletów skarbowych, mianowicie o 43,6 miln. zł. do 23,3 miln. zł. oraz w pozycji pożyczek, zabezpieczonych zastawami o 83 miln. zł. do 24,3 miln. zł. Niewielki spadek o 7,7 miln. zł. wykazała również pozycja papierów procentowych własnych, ze 136,4 miln. zł. do 128,7 miln. zł.

Dług Skarbu Państwa obniżył się o 10 miln. zł., z 90 miln. zł. do 80 miln. zł. Znacznie wzrosła pozycja „inne aktywa“, a mianowicie o 58,2 miln. zł., z 200,3 miln. do 258,5 miln. zł.

W pasywach znaczny wzrost wykazuje pozycja natychmiast płatnych zobowiązań, mianowicie o 68,1 miln. zł. do 359,7 miln. zł. Największy wzrost, bo o 34,1 miln. zł. wykazały rachunki żyrowe kas państwowych, które zwiększyły się z 1,4 miln. zł. do 35,5 miln. zł., pozostałe rachunki żyrowe wzrosły o 23,4 miln. zł., a różne rachunki o 10,6 miln. zł.

Wielki spadek nastąpił w pozycji „inne pasywa“, która zmniejszyła się o 160,9 miln. zł., z 340,8 miln. zł. do 179,9 miln. zł.

W wyniku tych zmian obieg pieniężny powiększył się o 25,7 miln. zł. i wyniósł 1.059,5 miln. zł., w porównaniu do sumy 1.033,8 miln. zł. na koniec roku 1936.

Pokrycie kruszcowego obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań wyniosło na dzień 31.XII.1937 r. — 32,97% w porównaniu do 32,07% z przed roku.

ROZRACHUNEK TOWAROWY POLSKO-TURECKI.

W Dzienniku Ustaw nr 4 z 24 stycznia 1938 r., poz. 28, ukazało się rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 11 stycznia 1938 r., powierzające z dniem 1 lutego 1938 r. Polskiemu Instytutowi Rozrachunkowemu dokonywanie czynności rozrachunkowych, związanych z obrotem towarowym polsko-tureckim.

Z zagranicy

ZNIESIENIE DWUWALUTOWOŚCI W ABISYNII.

Rząd Italii nadał walucie włoskiej charakter wyłącznego środka płatniczego na terenie Abisynii. Dotąd z pewną przerwą w Abisynii za środki płatnicze uznany był talar Marii-Teresy i lir włoski.

BRAZYLIA — REGLAMENTACJA DEWIZOWA.

W dniu 24 grudnia 1937 r. wydany został dekret prezydenta Brazylii o wprowadzeniu ograniczeń dewizowych.

Dekret wprowadzający kontrolę dewiz opiera się na następujących zasadach: do kupna dewiz z eksportu oraz przekazów z zagranicy został uprawniony tylko państwowy Banco de Brasil, który uzyskane w ten sposób dewizy będzie użytkował na następujące płatności za granicą: 1) państwowe płatności Brazylii, 2) import towarów i koszt frachtów eksportowych, 3) płatności koncesjonowanych przedsiębiorstw użyteczności publicznej, 4) dywidendy i zyski kapitałów zagranicznych w Brazylii, oraz wszelkie inne przekazy.

BILANS HANDLOWY BANKU RZESZY W 1937 R.

W roku 1937 import niemiecki wyniósł 5.468 miln. RM., eksport zaś — 5.911 miln. RM. W stosunku do 1936 r. import wzrósł o 1.250 miln. RM., zaś eksport o 1.143 miln. RM. Saldo dodatnie bilansu handlowego wyniosło 443 miln. RM.

Orzecznictwo Sądów Najwyższych

w sprawach podatkowych i administracyjnych
Redaktor: Dr Aleksander Dubieński, Sędzia NTA.

Komitet Redakcyjny:

Dr Karol Birgfellner, prezes NTA, Roman Hausner, dyr. dep. M. S. W., szef gabinetu ministra, Dr Stanisław Hillbricht, st. radca Prokuratorii Gen., Dr Michał Małek, sędzia NTA, Dr Jan Morawski, adwokat, b. wiceminister sprawiedliwości i sędzia NTA, Jan Kopczyński, prezes NTA i Tryb. Kompet., Dr Stanisław Śliwiński, sędzia SN i czł. Kom. Kodyf., Władysław Józef Szatensztejn, adwokat, Stefan Urbanowicz, adwokat, Michał Waśkowski, sędzia NTA, Dr Ignacy Weinfeld, doc. Uniwersytetu, adwokat, b. wiceminister skarbu.

„Orzecznictwo Sądów Najwyższych w sprawach podatkowych i administracyjnych“ stanowi kompletny zbiór orzeczeń Najwyższego Trybunału Administracyjnego i Sądu Najwyższego z dziedziny podatków państwowych i samorządowych łącznie z wyrokami karno-podatkowymi, jak również z innych dziedzin życia gospodarczego, jak: ciężary socjalne, sprawy przemysłowe, kartelowe, ochrona własności przemysłowej (sprawy patentów, wzorów zdobniczych i użytkowych, znaków towarowych), sprawy budowlane, górnicze, wodne, rolne itd. Ponadto „Orzecznictwo Sądów Najwyższych w sprawach podatkowych i administracyjnych“ zamieszcza zasadnicze orzeczenia ze wszystkich działów prawa administracyjnego, postępowania administracyjnego i postępowania przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym.

Głosy do poszczególnych orzeczeń, pisane przez specjalistów w danej materii, dają w formie skondensowanej oświetlenie i naukowe ujęcie tych kwestii prawnych, które poruszone zostały w orzeczeniach.

Prenumeratę kwartalną zł 10.—, roczną zł 40.— prosimy wpłacać na konto PKO Warszawa nr 21.153.

Numery okazowe bezpłatnie

KSIEGARNIA Powszechna
DZIEŁ PRAWNICZYCH I EKONOMICZNYCH

Pl. Napoleona 1

Sp. z ogr. odp.
Warszawa

Telefon 6-70-15

WYDAWNICTWO i ADMINISTRACJA
KSIĘGARNIA POWSZECHNA
WARSZAWA, PL. NAPOLEONA 1
TEL. 6.70-15 - KONTO P. K. O. 21.153

Adres Redakcji
Warszawa, ul. Marszałkowska 137 m. 9
Tel. 5.38-88

PRENUMERATA KWARTALNA ZŁ 3.—